

Боднар Д. М.

кандидат педагогічних наук,
асистент кафедри педагогіки та управління навчальним закладом
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ УПРАВЛІНСЬКИХ КАДРІВ ДЛЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ

Реалізація завдань освіти в умовах трансформації світової освітньої парадигми і сучасних потреб українського суспільства має здійснюватися різними шляхами – через різні освітні інституції, форми і методи навчання, зокрема запровадження сучасного менеджменту. Формування сучасного керівника, творчої особистості, розвитку її унікальних здібностей є найважливішим завданням сьогодення. Звідси випливає необхідність віднайдення і впровадження методик навчання, які могли би врахувати особистісні інтереси людини та системи її цінностей. Тому набуває актуальності застосування особистісно орієнтованого підходу у процесі підготовки керівників закладів освіти в сучасних умовах функціонування системи вищої освіти.

Питанням особистісно орієнтованого підходу в освіті присвячені праці як зарубіжних (В. Годин, И. Корнеев, Ч. Купісевич, Д. Мілікен, А. Харгрівз та ін.), так і вітчизняних науковців (І. Бех, І. Зязюн, А. Коробченко, В. Кудін, С. Максименко, О. Пехота, С. Подмазін, В. Рибалка, В. Семиченко та ін.), які вважають, що його основою мають бути фундаментальні ідеї гуманізації, індивідуалізації, диференціації навчання, що перегукуються з ідеями особистісного розвитку. На думку науковців, мета особисто орієнтованого навчання полягає у створенні оптимальних умов для розвитку й становлення особистості як суб'єкта діяльності й суспільних відносин, яка будує свою діяльність і стосунки відповідно до стійкої ієрархічної системи гуманістичних і буттєвих (екзистенціальних) особистісних цінностей – особистість відповідно-відповідальна [2]. Зазначене стосується й формування особистості керівника в системі освіти, адже досить часто йому необхідно приймати етично складні рішення, що потребують врахування особистісних характеристик працівників освітньої організації. Проте в наукових розвідках ще мало уваги приділяється питанню застосування особистісно орієнтованого навчання у підготовці керівних кадрів для системи освіти у закладах вищої освіти, що й обумовило мету роботи, яка полягає у висвітленні актуальності проблеми застосування особистісно орієнтованого навчання у контексті підготовки майбутнього керівника у сфері освіти та формування управлінських компетентностей.

Особистісно орієнтоване навчання у закладі вищої освіти потребує корекції змісту освіти, форм і засобів його реалізації. Необхідність забезпечення відповідності змісту освіти потребам і викликам сучасного суспільства ставить завдання запровадження нових стандартів вищої освіти з

підготовки фахівців на освітньо-професійній програмі Управління навчальним закладом спеціальності 073 Менеджмент і чіткого визначення змісту навчання та набору компетентностей, якими повинен оволодіти майбутній управлінець у сфері освіти з урахуванням рівня розвитку сучасних економічних, соціальних, інформаційних, виробничих технологій.

Принципи пріоритету індивідуальності, самоцінності здобувача вищої освіти, врахування його потреб, індивідуального досвіду висувають вимогу формування у нього здатності до самоосвіти, самовдосконалення, самовираження; здатності бути лідером.

Окрім того, у переліку компетентностей, необхідних сучасному керівникові, треба передбачити здатність ефективного управління в умовах конкурентного ринку освітніх послуг, вибудовувати стратегію діяльності освітнього закладу на основі бачення перспектив його розвитку. Вочевидь, набуває актуальності підготовка керівників до стратегічного управління закладами освіти як відкритими системами, озброєння їх теоретико-методичними засадами теорії організації.

Необхідною умовою підготовки сучасного управлінця є також формування управлінської культури. На часі є розроблення і затвердження кодексів професійної етики педагогічного та керівного складу закладів і установ освіти як умови модернізації не тільки освіти, а й суспільства загалом. Особливо звернути увагу на механізми відповідальності зазначених осіб за порушення морально-етичних норм.

Сьогодення вимагає від керівника й здатності застосовувати інноваційні підходи, технології та методи управління закладом освіти.

Інформатизація суспільства, виникнення Mindcraft-економіки XXI ст., економіки, яка поєднує особистість з інтелектуальними технологіями, що базуються на ІКТ і містять у собі розвинену систему безперервної освіти, вимагає від керівника здатності до широкого застосування ІКТ-технологій в управлінні, що зумовлює значну економію його часу й поліпшує ефективність прийняття управлінських рішень. Проте готовність керівників до використання ІКТ-технологій у своїй професійній діяльності залишається проблемою. Свідченням цього є дані дослідження, проведені Центральним інститутом післядипломної педагогічної освіти, згідно з якими 85% керівників шкіл не володіють комп'ютерними засобами [3, с. 162]. Водночас якість управління закладом освіти будь-якого рівня суттєво залежить від якості обміну інформацією, налагодження ефективних комунікацій з метою: задоволення інформаційних потреб вищих органів управління, надання їм документованої інформації; формування, розміщення, наповнення, підтримки, актуалізації та використання інформаційних ресурсів організації; створення та розвитку систем обробки, збереження та передачі інформації; розвитку системи інформаційного забезпечення [1].

Формування вищезазначених компетентностей вимагає застосування в освітньому процесі форм, методів і прийомів навчання, які виконували б розвивальну функцію, були спрямовані на самовдосконалення, саморефлексію здобувача вищої освіти. Особистісно орієнтоване навчання вимагає поєднання

масових, групових та індивідуальних форм навчання. Традиційна лекція має поступитися лекції-діалогу. Широкі можливості для застосування на лекціях елементів дискусії, проведення семінарів-тренінгів мають навчальні дисципліни «Теорія організації», «Управління навчальною та виховною діяльністю», «Аудит і оцінювання управлінської діяльності», «Керівник навчального закладу», «Організаційна культура менеджера освіти». Проблемно-діяльнісні, імітаційні та рольові ігри сприяють розвитку навичок комунікації, розв'язання проблемних ситуацій, відпрацювання різних варіантів управлінських рішень (наприклад, проблемно-діялісна гра «Майбутнє мого навчального закладу»). Навчання в групах із застосуванням методу проєктів, що передбачає дослідницький пошук розв'язання поставленого завдання (наприклад, побудувати організаційну структуру закладу загальної середньої освіти, яка відповідала б сучасним умовам її функціонування), дозволяє активізувати творчі можливості студентів, формувати у здобувачів вищої освіти навички науково-дослідної роботи, критичного осмислення запропонованих варіантів вирішення проблеми, вміння робити логічні аргументовані висновки.

Особистісно орієнтоване навчання формує здатність майбутнього керівника закладу освіти мобілізувати свій інтелектуальний емоційний потенціал, спонукає його до імпровізації, використання нестандартних способів вирішення управлінських завдань за умови створення атмосфери для інтелектуально-творчого самовираження здобувача вищої освіти, використання ефективних форм, методів і прийомів навчання.

Література

1. Годин В. В. и др. Информационное обеспечение управленческой деятельности: учебник / В. В. Годин, И. К. Корнеев. Москва: Мастерство; Высшая школа, 2001. 240 с.
2. Коробченко А. А. Проблеми особистісно орієнтованого навчання у вищих навчальних закладах. URL: http://bdpu.org/scientific_published/pedagogics_4_2005/1
3. Якісна освіта – запорука самореалізації особистості / за заг. ред. С. М. Ніколаєнко, В. В. Тесленка. Київ: Педагогічна преса, 2007. 176 с. с. 162.

УДК 373.5.016№:821.161.2

Боднар С. О.

викладач української мови та літератури
ДНЗ «Подільський центр професійно-технічної освіти»
metodust_pto@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ЖИТТЄПISУ ПИСЬМЕННИКА НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Вивчення біографії є важливим моментом викладання української літератури, оскільки має цілий ряд покладених на нього завдань: від знайомства з письменником та знайомства з творами – до морального виховання.